

Anti-pest beleid protocol

Eben-Haëzerschool Elspeet

2021-2022

Inleiding -----	3
1. Wat is pesten; pesten of plagen? -----	4
1.1. Wanneer spreken we van plagen -----	4
1.2. Wanneer spreken we van pesten -----	4
1.3. Rollen bij pesten -----	4
1.4. Een paar voorbeelden van pestgedrag-----	5
2. Wat doet de school om pesten te voorkomen?-----	6
3. Welke actie onderneemt de school in het geval van pestgedrag? -----	8
3.1. Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:-----	8
3.2. Consequenties -----	8
3.3. Begeleiding van de gepeste leerling -----	9
3.4. Begeleiding van de Pester -----	10
4. Adviezen aan ouders -----	11
4.1. Adviezen aan ouders van gepeste kinderen -----	11
4.2. Adviezen aan ouders van pesters-----	11
4.3. Adviezen aan alle andere ouders -----	11
5. Slot -----	13
6. Bijlagen-----	14
6.1. Schoolregels -----	14
6.2. Schoolregellied -----	14

Inleiding

Vanuit de Bijbel krijgen leerkrachten, ouders en leerlingen de opdracht mee zich te houden aan Gods geboden. De Heere Jezus heeft deze geboden zelf samengevat in Mattheüs 22 : 37-39 : "Gij zult liefhebben den Heere uw God met geheel uw hart en geheel uw ziel en met geheel uw verstand. Dit is het eerste en het grote gebod. En het tweede aan dit gelijk, is: Gij zult uw naaste liefhebben als uzelfven." Het blijkt dat een gevallen mens deze geboden vaak overtreedt, ook het gebod "uw naaste liefhebben". We vinden dit op de Eben-Haëzerschool ook terug in het pesten. Pesten komt helaas ook bij ons op school voor. Het is een probleem dat wij onder ogen willen zien en op onze school serieus aan willen pakken. Pesten blijkt veel voor te komen. Onderzoek heeft uitgewezen dat 1 op de 5 kinderen wordt gepest en dat 1 op de 10 kinderen een pester blijkt te zijn. De sfeer op school (pedagogisch klimaat) maakt deel uit van het ontstaan van pestdreiging. Binnen een verkeerde sfeer kunnen leerlingen machogedrag gaan vertonen waarbij steeds dezelfde leerlingen het moeten ontgelden. Vaak ontstaat pesten als leerlingen zich onbehaaglijk voelen, doordat zij worstelen met gedragsproblemen. Ook kan het zijn dat pesten in het geniep gebeurd. Belangrijk is, dat dan de hele groep gemobiliseerd wordt, om dit samen met de leerkracht de kop in te drukken. Ook kan de oorzaak van het pesten een mentaliteitsprobleem zijn. Kinderen die anderen pesten gaan dan uit van de denkfout: als je iemand niet aardig/ niet leuk vindt, mag je zo iemand plagen. Het gaat dan om het gebrek aan acceptatie en gebrek aan respect voor elkaar. In veel gevallen zal een leerling die pest of die gepest wordt van te voren al door de leerkracht zal zijn opgemerkt en zal er in contacten naar ouders gesproken zijn over de nodige aandacht voor het gedrag van de leerling. Doorlopende en oplettende observatie kan in veel gevallen pestgedrag voorkomen worden. Dit onderstreept het belang van vroegtijdige signalering door leerkrachten. Dit document bevat secundair een pestprotocol en primair de inhoud van onze pestpreventie binnen een goed pedagogisch klimaat. De nadruk ligt dus op preventie. Voorkomen is immers beter dan genezen. We rekenen erop, dat een ieder die betrokken is bij onze leerlingen, zijn steentje bijdraagt. Immers een gepest kind moet weten dat we voor 100% achter hem staan.

Hoofdstuk 1 Wat is pesten; pesten of plagen?

Plagen en pesten, wat is daar het verschil tussen? Iemand op het schoolplein een stevige duw geven kan plagen zijn, maar net zo goed kan het gaan om echt pestgedrag. Pesten is een onderwerp dat regelmatig aan de orde moet komen, zodat het ook preventief kan worden tegen gegaan. Ouders, leerkrachten en leerlingen zullen moeten weten hoe we hier mee omgaan. Al in groep 1 en 2 wordt de basis gelegd voor het omgaan met elkaar en om plagen als fout gedrag te zien.

1.1 Wanneer spreken we van plagen

We spreken over plagen wanneer kinderen min of meer aan elkaar gewaagd zijn en het vertoonde gedrag een uitnodigend karakter heeft om iets terug te geven vanuit een onschuldige sfeer. Het gaat dan om een prikkelend spelletje, dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren. Er is sprake van een pedagogische waarde: door elkaar eens uit te dagen leren kinderen heel goed om met allerlei conflicten om te gaan. Dat is een vaardigheid die ze later in hun leven van pas komt bij conflicthantering, waar iedereen in zijn leven mee te maken krijgt.

1.2 Wanneer spreken we van pesten

Het specifieke van pesten ligt in het bedreigende en vooral systematische karakter. We spreken van pestgedrag als het daarnaast ook nog bij herhaling, regelmatig en langdurig gebeurt. Pesten tast de gevoelens van de gepeste aan, waardoor de veiligheid van de omgeving wordt aangetast. De inzet van het pestgedrag is altijd macht door intimidatie. Het gebeurt berekend, vooraf overwogen en wordt vaak samen met anderen uitgevoerd.

1.3 Rollen bij pesten

Als pestgedrag op een school voor komt, zien we de leerlingen steeds één van de volgende rollen innemen:

- de **gepeste**, vaak angstige, onzekere kinderen met een beperkte weerbaarheid, wordt gauw boos, huilt, fysiek zwakker, verlegen, weinig vrienden, vaak zijn het éénlingen met vaak een aan autisme verwante gedragsstoornis
- de **pester**, vaak de fysiek sterkste uit de groep, weet feilloos slachtoffers te vinden, overtreden bewust regels en stralen een “wie maakt mij wat?”-mentaliteit uit, vaak brutaal, gauw jaloers, weinig zelfvertrouwen, heeft vaak thuis te weinig regels, wil overheersen, vertoont macho-gedrag. Veelal komt pesten voort uit een onbehaaglijk gevoel, doordat de pester worstelt met gedragsproblemen. Kinderen die anderen pesten gaan vaak uit van de denkfout: als je iemand niet aardig/ niet leuk vindt, mag je zo iemand plagen. Het gaat dan om het gebrek aan acceptatie en gebrek aan respect voor elkaar. Volgens de literatuur is dit gedrag vaak terug te voeren op een gebrek aan zelfrespect bij de kinderen. Het verbeteren van het zelfrespect bij deze kinderen is erg belangrijk. Ouders zullen samen met school het zelfrespect bij het kind moeten verbeteren. Als het zelfrespect niet verbetert en het kind blijft pesten, zullen ouders hulp en begeleiding moeten zoeken voor hun kind. Ouders zijn daarom een onmisbare schakel bij het uitbannen van pesten.
- de **meeloper**, de grote zwijgende meerderheid, diep onder indruk van de pester. Zij vertonen dit gedrag omdat ze bang zijn anders zelf het slachtoffer van pesten te worden. Deze groep moet duidelijk gemaakt worden dat zij medeveroorzakers zijn van het pesten. Zij moeten leren gezamenlijk duidelijk stelling te nemen tegen het pesten en moeten leren pestgevallen direct te melden aan de leerkracht. Zij moeten de pester van zijn pesterijen isoleren.

- de **bemiddelaar**, leerlingen die niet bij het pesten staan. Die in gesprekken duidelijk stelling nemen tegen pesten en pesters. Het direct opnemen voor de gepeste en dit melden als ze het zien. Deze leerling hebben een positieve en stevige plaats in de groep. Zij moeten leren het gepeste kind te steunen en in hun midden op te nemen, zodat de pester er geen vat meer op krijgt.

De leerkracht zal deze rollen in zijn groep herkennen. Zo kan de leerkracht zijn leerlingen op de juiste wijze aanspreken en op de juiste manier mobiliseren om pesten te voorkomen en tegen te gaan.

1.4 Een paar voorbeelden van pestgedrag

Tot slot een paar voorbeelden van pestgedrag.

Verbaal: uitlachen, schelden, bijnamen hanteren, negatieve opmerkingen maken over gedrag/lichaamsdelen, bespotten, gedrag uitlokken;

Fysiek dreigend: opjagen, intimideren, bang maken, dreigend naar het kind toe gaan, dreigen met slaan, schoppen etc.;

Fysiek contact: knijpen, krabben, slaan, duwen, opsluiten;

Sociaal: buitensluiten, isoleren, negeren, doodzwijgen;

Digitaal: dreigende, nare dingen via e-mail, Whatsapp etc.;

Materieel: dingen afpakken, stelen, dingen verstoppen, dingen vernielen;

Terreurexcampagne: bovenstaande beter gepland en via onderling overleg opgezet en uitgevoerd;

Chanteren: vrijheid kopen met bijv. snoep of geld;

Ander kind (de gepeste) tot slaaf maken.

Met deze voorbeelden willen we duidelijk maken hoe diep pesten ingrijpt in het gevoelsleven van leerlingen. Ieder beseft nu dat voorkomen en ertegen optreden **een plicht** is.

Hoofdstuk 2 Wat doet de school om pesten te voorkomen?

Als schoolteam hebben we veel aandacht voor het sociaal welbevinden van onze leerlingen. We zijn van mening dat iedere leerling zich veilig, vertrouwd en begrepen moet kunnen voelen op onze school. Bij leerlingen, die zich niet begrepen en/of vertrouwd voelen, met als gevolg dat zij zich onveilig voelen, is er de kans dat pestgedrag ontstaat of de kans dat zij het slachtoffer van pesten worden. Als leerkrachten signalen krijgen van een leerling, ouders, collega leerkracht of een medeleerling dat het welbevinden van een leerling in het gedrang komt zal dit voor de leerkracht een signaal zijn om extra waakzaam te zijn op pestgedrag in zijn groep. Pesten kan het gevoelsleven van een leerling diep beschadigen, vandaar dat we dit hoofdstuk: "VOORKOMEN" het belangrijkste vinden bij het onderwerp omgaan met pesten.

- **Open sfeer.** De basis: de leerkracht draagt zorg voor een open sfeer, waarin iedereen zich durft te uiten. En de leerkracht vraagt regelmatig na hoe leerlingen zich voelen in en om de groep. Het voorbeeld van de leerkrachten (en thuis de ouders) is van groot belang.
- **Duidelijke omgangsvormen.** Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost, maar uitgesproken. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en de leerlingen wordt in zo'n omgeving niet geaccepteerd. Leerkrachten nemen duidelijk stelling tegen dergelijke gedragingen. Leerkrachten spreken naar leerlingen steeds positieve verwachtingen uit. Echter wordt fout gedrag (niet de leerling) duidelijk afkeurend aan de orde gesteld en open in de groep besproken. Met als signaal: "dat doe je niet."
- **Gesprek.** In de onderbouw wordt dagelijks aan het begin van de dag een ontvangstgesprek gehouden. (eventueel kring). In de bovenbouw worden deze gesprekken niet iedere dag gehouden maar komen ze wel regelmatig voor. De leerkracht zal het groepsgesprek gebruiken om problemen in de groep open te leggen. Daarnaast kunnen kinderen dingen vertellen (behalve video en computerverhalen) over belevenissen buiten schooltijd.
- **Leerlingen kennen.** Een leerkracht herkent potentiële pesters en gepesten in zijn groep. Hij kan dit opmerken aan onder andere het sociaal emotioneel functioneren van een leerling. De leerling stelt door zijn gedrag de leerkracht een hulpvraag.
- **Sociogram.** 2x op een jaar (na de herfstvakantie en voor de zomervakantie) wordt het sociogram afgenomen. De middengroep wordt gestimuleerd te spelen met kinderen die geen vriendjes/ vriendinnetjes hebben. Eventueel met een beurtenlijst in de klas.
- **PLVS(Pedagogisch Leerling Volg Systeem).** Jaarlijks wordt volgens de PLVS-procedure ingevuld. Hierin maakt de leerkracht een beoordeling over het welbevinden en gedrag van de leerlingen. Op basis hiervan worden zo nodig groepshulpplannen of individuele hulpplannen op gedrag gemaakt en uitgevoerd. Deze hulpplannen worden altijd met de IB'er besproken en geëvalueerd. Van hulpplannen worden ouders op de hoogte gesteld. In sommige gevallen wordt er SOVA-RT gegeven.
- **Ruzies oplossen.** We leren de leerlingen ruzies op te lossen volgens het 5-stappenplan: (Zonder leerkracht)
 1. Wat was er gebeurd?
 2. Wanneer ging het fout?
 3. Had het anders gekund?
 4. Welke oplossing kiezen we?
 5. Is iedereen het hier mee eens?

- **Schoolregels.** Iedere week staat er 1 van de 8 schoolregels (zie bijlage 6.1) centraal. De regel wordt aan het begin van de week klassikaal besproken. Bij de hoofdingang worden de leerlingen herinnerd aan 'de regel van de week' Voorgestelde straf: bij overtreding van een al bekende regel moeten leerlingen uit de bovenbouw die regel 20 keer overschrijven. Leerlingen uit de onderbouw moeten met hun armen over elkaar binnen gaan zitten.
- In de eerste twee schoolweken geeft de leerkracht extra aandacht aan de 8 schoolregels. Daarna komt de regel van de week iedere maandag aan de orde.
- **SoVa-les.** We geven 2-wekelijks een Sova-les. Hiervoor is tijd vrijgemaakt op het rooster. We beginnen deze les standaard met de terugkoppeling naar het doel van oefenen in sociaal-emotionele vaardigheden. Dit zijn vragen als: mag iedereen meespelen, wie mag vaak niet meedoen, wie krijgt een scheldnaam, wie wordt gepest? In de groepen 1, 2, en 3 richten deze lessen en gesprekken zich vooral op spelen met elkaar, hoe ga je dan met elkaar om? Besproken onderwerpen worden herkenbaar in de groep opgehangen en komen tussentijds in gesprekken steeds weer terug om ervoor zorg te dragen dat de lessen zich verinnerlijken.
- **Sfeer verslechtert.** Als de leerkracht merkt dat de sfeer in de groep verslechtert dan begint de leerkracht in een gesprek over de sfeer. Of de leerkracht heeft het idee dat er sprake is van onderhuids pesten: In zo'n geval stelt de leerkracht een algemeen probleem aan de orde, om langs die weg bij het probleem in de klas te komen. Hierbij wordt opnieuw de middengroep (meelopers en bemiddelaars) bewust gemobiliseerd. Pesten geconstateerd. Constateert de leerkracht een pestgeval, dan wordt de pester direct medeverantwoordelijk gesteld voor het welbevinden van de gepeste.
- **Ouderbezoek.** Op ouderbezoeken wordt altijd gevraagd naar het welbevinden van de kinderen (in de omgang met anderen).

Hoofdstuk 3 Welke actie onderneemt de school in het geval van pestgedrag?

3.1 Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:

- Een problematische thuissituatie.
- Voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen).
- Voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt.
- Voortdurend met elkaar de competitie aan gaan.
- Een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt.

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben en/of elkaar pesten, proberen zij en wij:

Stap 1: Er eerst zelf (en samen) uit te komen.

Stap 2: Op het moment dat een van de leerlingen er niet uitkomt (in feite het onderspit delft en verliezer of zondebok wordt) heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de meester of juf voor te leggen.

Stap 3: De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderinggesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken. Deze afspraken worden concreet vastgelegd. Bij herhaling van pesterijen / ruzies tussen dezelfde leerlingen volgen sancties (zie bij consequenties).

Stap 4: Bij herhaaldelijke ruzie/ pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een bestraffend gesprek met de leerling die pest /ruzie maakt. De fases van bestraffen treden in werking (zie bij consequenties). Ook wordt er een aantekening gemaakt in het leerlingvolgsysteem Parnassys. Bij iedere melding omschrijft de leerkracht 'de toedracht'. Bij de tweede melding wordt het team op de hoogte gebracht. Bij de derde melding in Parnassys worden de ouders op de hoogte gebracht van het ruzie-pestgedrag. Leerkracht(en) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing. De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met de ouders en/of externe deskundigen. Bij herhaaldelijk pestgedrag wordt er in Parnassys ook een notitie gemaakt bij de gepeste leerling. Als zich voortdurend escalaties voordoen op het plein, wordt dit in het team en/of de personeelsvergadering besproken. Extra pleinwacht is dan een mogelijke oplossing.

3.2 Consequenties

De leerkracht heeft het idee dat er sprake is van onderhuids pesten: In zo'n geval stelt de leerkracht een algemeen probleem aan de orde om langs die weg bij het probleem in de klas te komen. De leerkracht ziet dat een leerling wordt gepest (of de gepeste of medeleerlingen komen het bij hem melden). en vervolgens leveren stap 1 t/m 4 geen positief resultaat op voor de gepeste. De leerkracht neemt duidelijk een stelling in. De straf is opgebouwd in 4 fases; afhankelijk hoelang de pester door blijft gaan met zijn/ haar pestgedrag en geen verbetering vertoont in zijn / haar gedrag.

Fase 1:

- Afzonderen op een vast afgesproken plaats.
- Nablijven tot alle kinderen naar huis vertrokken zijn.
- Een schriftelijke opdracht (b.v. stelopdracht) over de toedracht en zijn of haar rol in het pestprobleem.
- Door gesprek: bewustwording voor wat hij of zij met het gepeste kind uithaalt.

- Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen. De naleving van deze afspraken komen aan het einde van iedere week (voor een periode) in een kort gesprek aan de orde.
- Met name als er een pestsituatie is geconstateerd, bevraagt de leerkracht zichzelf over zijn of haar eigen functioneren. Hoe is de eigen houding naar de klas en eventueel specifiek naar bepaalde leerlingen toe? Hoeveel ruimte en verantwoordelijkheid krijgen de leerlingen zelf? Hoe veilig zijn de leerlingen in de klas? Waar nodig brengt de leerkracht wijzigingen aan in zijn of haar functioneren.

Fase 2:

Een gesprek met de ouders, als voorgaande acties op niets uitlopen. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken. De school heeft alle probleemsituaties vastgelegd in de Parnassys. De school heeft al het mogelijke gedaan om een einde te maken aan het pestprobleem (bijvoorbeeld middels anti-pestcontract). Voor ouders is het boekje 'Pesten hoort er niet bij' beschikbaar. De mogelijkheid van een sociale vaardigheidstraining wordt besproken met de ouders.

Fase 3:

Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals de Onderwijsbegeleidingsdienst, de schoolarts van de GGD of schoolmaatschappelijk werk.

Fase 4:

In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden. Van alle fases dient een goede schriftelijke verslaglegging bijgehouden te worden, die ook in het leerling-dossier terug te vinden is. We gebruiken hiervoor het notitieformulier in Parnassys.

3.3 Begeleiding van de gepeste leerling

- Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest?
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten? Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil.
- De leerling leren het niet 'uit te lokken. De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt en moet reageren.
- Zoeken en oefenen van een andere reactie bijvoorbeeld je niet afzonderen.
- Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest.
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil.
- Sterke kanten van de leerling benadrukken.
- Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt.
- Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s).
- Het gepeste kind niet overbeschermen, bijvoorbeeld naar school brengen, of: 'ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen'. Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.
- Het in de groep bespreekbaar maken.
- Eventuele Sova-gesprekken bij RT.

3.4 Begeleiding van de Pester

N.B. : Dit is net zo belangrijk als de begeleiding van de gepeste leerling.

- Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken!, pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling). Laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste.
- Excuses aan laten bieden.
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft.
- Pesten is verboden in en om de school: wij houden ons aan deze regel; straffen als het kind wel pest, belonen (schouderklopje) als kind zich aan de regels houdt.
- Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de stop-eerst-nadenken-houding' of een andere manier van gedrag aanleren.
- Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten? Geven van een brochure met tips voor thuis.
- Zoeken van een sport of club, waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn.
- Inschakelen hulp; sociale vaardigheidstrainingen; Jeugdgezondheidszorg; huisarts; GGD.

Hoofdstuk 4 Adviezen aan ouders

Pesten gebeurt helaas. Gebrek aan respect kan al een oorzaak tot pesten worden. Ouders die elkaar kennen, kunnen over problemen tussen de kinderen praten. Daarom is het voor ouders belangrijk dat zij elkaar kennen en waarderen. Een ouder schaamt zich immers als zijn/haar kind pest. Door als ouders elkaar te kennen en niet vreemd te vinden, maar elkaar juist te waarderen zijn veel problemen te voorkomen en eigenlijk al opgelost. Dan immers kan er geluisterd worden naar de beweegredenen van elkaar en elkaars kinderen. Vaak zijn er al langer zorgen dan ouders van elkaar weten en van elkaar vermoeden. Ook voor ouders is het belangrijk elkaar positief te benaderen en begrip te tonen voor de zorgen die er bij kinderen kunnen zijn. Zijn kinderen stil, futloos, huilerig, depressief? Praat dan eens voorzichtig door met deze kinderen waar dit door veroorzaakt wordt. Speelt er mogelijk een pestgeval? Hetzelfde kan ook het geval zijn als het kind opeens veel gaat plagen en zo mogelijk zijn underdogpositie op school uitspeelt in machtspelletjes thuis. Ook dan is voorzichtig vragen en doorvragen zinvol.

4.1 Adviezen aan ouders van gepeste kinderen

Wat kunnen ouders doen, als zij horen dat hun kind gepest is?

- De communicatie met het kind openhouden, in gesprek blijven.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, neem dan contact op met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school moet direct met de leerkracht worden besproken.
- Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terugkomen.
- Het kind stimuleren tot samenspelen met andere kinderen.
- Het kind steunen in het idee dat er een einde aan het pesten komt.
- Het kind leren zeggen als het iets niet leuk vindt en te zeggen dat het wil dat de ander stopt.

4.2 Adviezen aan ouders van pesters

Wat kunnen ouders doen, als zij horen dat hun kind een pester is?

- De mededeling van school over pestgedrag serieus nemen.
- Het kind te kennen geven dat pesten niet geaccepteerd wordt en dat van school gerapporteerd wordt als er weer pestgedrag wordt vertoond.
- Maak het kind duidelijk achter de beslissing van school te staan.
- Geef het kind een passende sanctie als de melding komt.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak het kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed extra aandacht aan het kind.
- Leg het kind uit wat de gevolgen zijn van het pesten.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van het kind.
- Neem het probleem van het kind serieus, er zit vaak wat achter.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een hobby.

4.3 Adviezen aan alle andere ouders

- Neem de ouders van de pester en het gepeste kind serieus.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.

- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

Hoofdstuk 5 Slot

Dit document heeft als doel:

“ Alle kinderen mogen zich in hun basisschoolperiode veilig voelen. We moeten immers ook op school onze naaste liefhebben als onszelf”

Door regels en afspraken zichtbaar te maken, kunnen kinderen en volwassenen elkaar aanspreken op deze regels en afspraken.

Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen, stellen we alle kinderen in de gelegenheid om graag naar school te gaan!

Hoofdstuk 6 Bijlagen

6.1 Schoolregels

1. Speel overall met kinderen, zonder iemand te hinderen.
2. Gaat de bel dan gaan we snel, met z'n tweeën, zij aan zij zonder praten in de rij.
3. We lopen rustig in de gang, dat is in ieders belang.
4. Kleine problemen in de klas of op het plein, proberen we zelf op te lossen, net zo fijn!
5. Met hetzelfde gemak gooi je het in de afvalbak.
6. Vanaf het hek loop ik met m'n fiets naar het fietsenrek.
7. Ik ben zuinig op spullen van mij en op die van anderen erbij.
8. In de pauze ben ik op het plein, ik mag dan niet in de school zijn.

6.2 Schoolregellied

Schoolregellied

Zeg, hoor je dat? Daar gaat de bel, we moeten naar de rij! We
hou-den op met spe-len en staan zwij-gend zij aan zij. We
gaan naar bin-nen, klas voor klas, heel rus-tig door de gang. Daar
loop ik kalm, dat moet al-tijd, dat is van groot be-lang.

2. Voor alle spullen in de klas, van anderen of mij,
zorg ik heel goed, 'k ben zuinig en houd alles netjes bij.
En is er eens een klein probleem, in school of op het plein,
dan lossen we dat zelf weer op, dat is wel net zo fijn.
3. Zeg luister, daar gaat weer de bel! 't Is pauze om half elf.
Ik blijf niet binnen, 'k ga naar 't plein, dat spreekt gewoon vanzelf.
Ik eet er soms wat lekkers op. Kijk daar, een afvalbak!
Daar gooi ik al m'n rommel in met 't zelfde gemak!
4. De school gaat uit, ik ben nu klaar en heb mijn best gedaan.
In school hoef ik niet meer te zijn, dus moet ik nu maar gaan.
En lopend ga ik over 't plein waar je niet fietsen mag.
We gaan naar huis en zeggen tegen iedereen gedag!